

NÕUKOGU SOOVITUS,

12. juuli 2011,

milles käsitletakse Soome 2011. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Soome ajakohastatud stabiilsusprogrammi (2011–2014) kohta

(2011/C 216/02)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

pärast konsulteerimist majandus- ja rahanduskomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) 26. märtsil 2010 nõustus Euroopa Ülemkogu komisjoni ettepanekuga käivitada uus majanduskasvu ja tööhõive strateegia „Euroopa 2020. aastal”, mis põhineb majanduspoliitika tõhustatud koordineerimisel ning keskendub võtmetähtsusega valdkondadele, kus on vaja võtta meetmeid Euroopa jätkusuutliku majanduskasvu ja konkurentsivõime potentsiaali suurendamiseks.
- (2) Nõukogu võttis 13. juulil 2010 vastu soovitusel liikmesriikide ja liidu majanduspoliitika üldsuuniste kohta (2010–2014) ning 21. oktoobril 2010 otsuse liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta, ⁽²⁾ mis moodustavad koos „koondsused”. Liikmesriike kutsuti üles oma riiklikus majandus- ja tööhõivepoliitikas koondsusi võtma.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

⁽²⁾ Kehtivus 2011. aastal tagatud nõukogu 19. mai 2011. aasta otsusega 2011/308/EL liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (ELT L 138, 26.5.2011, lk 56).

(3) 12. jaanuaril 2011 võttis komisjon vastu esimese iga-aastase majanduskasvu analüüsi, millega algab ELi majanduse juhtimise uus tsükkel ja majanduspoliitika integreeritud eelkoordineerimise „Euroopa poolaasta”, mis omakorda on koostatud kooskõlas Euroopa 2020. aasta strateegiaga.

(4) 25. märtsil 2011 kinnitas Euroopa Ülemkogu eelarve konsolideerimise ja struktuurireformide prioriteedid (kooskõlas nõukogu 15. veebruari ja 7. märtsi 2011. aasta järeldustega ja komisjoni iga-aastase majanduskasvu analüüsi alusel). Selles rõhutati vajadust anda prioriteet eelarvete tasakaalu taastamisele ja eelarve jätkusuutlikkusele, tööpuuduse vähendamisele tööturu reformide abil ja uutele jõupingutustele majanduskasvu suurendamiseks. Selles soovitati liikmesriikidel võtta nimetatud prioriteetide alusel konkreetseid meetmeid, mida kaasata nende stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ning riiklikesse reformikavadesse.

(5) 25. märtsil 2011 kutsus Euroopa Ülemkogu lisaks liikmesriike üles osalema laiendatud euroala paktis, et esitada aegsasti oma kohustused nende kaasamiseks stabiilsus- või lähenemisprogrammidesse ning riiklikesse reformikavadesse.

(6) 6. aprillil 2011 esitas Soome oma 2011. aastal ajakohastatud stabiilsusprogrammi aastateks 2011–2014 ja 2011. aasta riikliku reformikava. Et võtta arvesse nende seoseid, hinnati neid kahte kava samaaegselt.

(7) Ülemaailmse majanduskriisi madalseisus koges Soome SKP väga järsku langust arvestades, et Soome majandus on tuginenud tavapärastel oma peamiste tööstusharude eksporditulemustele. 2009. aastal vähenes SKP 8,2 % võrra ekspordi enneolematult järsu languse (20 % mahust) ja sellega kaasneva investeringutega seotud usalduse vähenemise tõttu. Töötuse määr suurenes umbes 2 protsendipunkti võrra, tõustes 6,4 % lt töövõimelisest elanikkonnast 2008. aastal 8,3 % le 2010. aastal. Majandus on tugevasti taastunud, SKP suurenes 2010. aastal nii sisenõudluse kui ka taastunud ekspordi toel 3,1 %. Kinnisvarahinnad ja ehitusmahud on pärast lühiajalist langust 2009. aastal tõusnud kiiresti kriisieelsele tasemele, põhjustades teatavat muret kinnisvaraturu ülemäärase paisumise pärast. Soome väljus majanduskriisist 2010. aastal valitsemissektori eelarve puudujäägiga 2,5 % SKPst ja võlaga 48,5 % SKPst.

- (8) Ajakohastatud stabiilsusprogrammi hindamise alusel vastavalt määrusele (EÜ) nr 1466/97 on nõukogu arvamusele, et programmi aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2011.–2012. aasta puhul usaldusväärne, kuid seoses hilisema perioodiga liiga optimistlik. 2011.–2012. aasta makromajanduslik stsenaarium on kooskõlas komisjoni talituste kevadise prognoosiga. 2013.–2015. aastal on stabiilsusprogrammi projektide kasv umbes 2 % SKPst, mis on 1,5 % hinnangulisest potentsiaalsest kasvust veidi suurem, mistõttu valitseb oht, et tulemused osutuvad prognoositust veidi halvemaks. Eelarvestrateegia eesmärk on vähendada puudujääki 2011. aastal 0,9 %le ja 2012. aastal 0,7 %le SKPst, mis kajastab majanduse tsüklilist paranemist ja teatavaid, juba eelmise valitsuse poolt otsustatud tasakaalustamismeetmeid. Sellegipoolest ei sisalda ajakohastatud stabiilsusprogramm eelarve täiendavat konsolideerimist aastatel 2013–2015. Ohud eelarvelistele eesmärkidele tunduvad olevat tasakaalustatud. Kõige märkimisväärsem ohutegur on ülemaailmne makromajanduslik keskkond, millel on tavapäraselt olnud tugev mõju Soome ekspordile tuginevale majandusele.
- (9) Stabiilsusprogrammi viimases ajakohastatud versioonis ei nähta ette majandustingimuste prognoosimise täiustamist eelarve konsolideerimiseks keskpika perioodi jooksul. Soome ametiasutuste seatud keskpika perioodi eesmärk – struktuurne ülejääk 0,5 % SKPst – loodetakse saavutada 2011. aastal, järgnevatel aastatel on kavandatud struktuurse tasakaalu langemine allapoole nimetatud eesmärki.
- (10) Komisjoni viimase hinnangu kohaselt on riigi rahanduse pikaajalist jätkusuutlikkust ohustavad riskid keskmise suurusega. Kuigi meetmete võtmine elanikkonna vananemise mõju vastu on olnud üheks Soome järjestikuste valitsuste prioriteetidest, kogeb riik tugevat ja vahetut demograafilist nihet ning riigi rahanduse jätkusuutlikkuses on senini märkimisväärne lõhe. See probleem mõjutab mitmeid poliitikavaldkondi. Elanikkonna vananemine põhjustab vananemisega seotud teenuste, mida pakuvad enamasti Soome kohalikud omavalitsused, nõudluse olulist kasvu. Mitmed uuringud on leidnud, et avalike teenuste tõhususe kasv on olnud viimastel aastatel vähene. Soome ametiasutused on juba rakendanud mitu reformi avalike teenuste restruktureerimiseks ja tõhustamiseks nii kesk- kui ka kohalike omavalitsuste tasandil. Avaliku sektori suhteliselt suured investeeringud infotehnoloogiasse ei ole tõhususe tõusu veel kaasa toonud, mis tähendab, et lisaks investeeringutele on vaja struktuurseid ja halduslikke muudatusi. Kokkuvõttes saab tootlikkuse suurenemise ja kulude kokkuhoiu saavutamiseks avalike teenuste pakkumisel võtta lisameetmeid.
- (11) Pikaajalise töötuse praegune kasv annab põhjust muretsemiseks. Aastatel 2005–2008 pikaajaline töötus vähenes stabiilselt, kuid hakkas 2009. aastal taas kasvama. 2011. aasta märtsi lõpus oli pikaajaliselt töötute arv 57 400, mis on 12 400 võrra rohkem kui eelmisel aastal. Paljud pikaajaliselt töötud on praegu 55–64-aastased. Pensionilemineku seaduspärasuste tõttu suureneb töötus kõige enam 45–54-aastaste hulgas. Ehkki pikaajalise töötuse määr Soomes on väiksem kui ELi keskmine, tuleks seda probleemi tulevikus uurida sotsiaalse kaasatuse ja tööjõu piisavuse tagamise kontekstis. Kogemused näitavad, et pikaajaline töötus suurendab eelkõige vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohtu. Ehkki Soome ametiasutused näevad pikaajalise töötuse kasvu akuutse probleemina, ei ole seni koostatud igakülgset strateegiat selle vastu võitlemiseks. Soome laiendas kriisi ajal tõhusalt aktiivse tööturupoliitika meetmeid, et võidelda noorte töötuse vastu. Kuigi meetmed aitasid aastatel 2010–2011 noorte töötust vähendada, on see jätkuvalt ELi keskmisest suurem ning nõuab uusi meetmeid. Samuti aitaks aktiivse tööturupoliitika meetmete tugevdamine ja parem suunamine pöörata pikaajaline töötus vähenemisele.
- (12) Võttes arvesse demograafilisi muutusi, on vanemate töötajate tööhõive suurendamine oluline riigi rahanduse seisukohast ja hädavajalik tööjõunõudluse rahuldamiseks tulevikus. Soome pensionisüsteemi reformiti 2005. aastal ja 2009. aastal seoti pensionimaksed eeldatava elueaga. Ometi ei ole seadusejärgne pensioniiga praegu eeldatava elueaga seotud. Võttes arvesse eeldatava eluea jätkuvat tõusu, aitaks selline seos mitte ainult parandada tööjõu kättesaadavust, vaid ka tagada piisavad pensionid. Varane pensionilejäämine on viimastel aastatel vähenenud, kuid ikka on veel võimalik võtta täiendavaid meetmeid eakate töötamismotivatsiooni suurendamiseks. Näiteks toimib eakate suurendatud töötushüvitis laias laastus samal viisil kui kaotatud töötupension. Vaatamata olukorra paranemisele viimastel aastakümnetel, on eakate töötajate tööhõive määr ja tegelik tööturul väljumise iga liiga madalad. Varase pensionilejäämise sagedane põhjus on puue. Tegelik pensionilejäämise ea tõstmiseks on vaja meetmeid, mis võtaksid arvesse ka tööelu kvaliteeti, sealhulgas töötajate heaolu ja tervist. See on eriti oluline, arvestades töövõimetuspensionäride suurt arvu. Soome on alates 2009. aastast kulutanud umbes 21 miljonit eurot töökeskkonna parandamise projektidele. Selliste algatuste mõju on mõtet uurida. Elukestev õpe on olnud Soomes tavakohaselt väga levinud ning, võttes arvesse tekkivat nõudlust uute oskuste järele ja demograafilisi muutusi, on see oluline ka tulevikus.

- (13) Suurem konkurentsivõime, eriti teenustesektoris, on muutunud tootlikkuse suurendamisel ja majanduskasvu võimaluste laiendamisel üha olulisemaks. Soome kaugus ja hõre asustus nõrgendavad konkurentsivõimet ettevõtluses, mis põhjustab suhteliselt madalat tootlikkuse kasvu suletud sektorites. Olemasolevad ettevõtlusstruktuurid on puhuti väga kontsentreeritud, eriti toiduainetetööstuses või hulgi- ja jaekaubanduses. See võib põhjustada tarbijahindade suhteliselt kõrge taseme, ehkki oma osa võivad mängida ka pikad veovahemaad. Jaehinnad on Soomes ELi kõrgeimate hulgas. Konkurentsi jaekaubanduses takistavad, vaatamata hiljuti toimunud teatavale lõdvenemisele, osaliselt õigusaktid ning piirangud, mis on seatud kodu- ja välismaiste ettevõtjate turule sisenemisele ja sealt väljumisele.
- (14) Soome stabiilsusprogrammis ja riiklikus reformikavas ei ole laiendatud euroala pakti raames võetavad kohustused selgesõnaliselt väljendatud, kuid nende esitamist oodatakse kohe pärast uue valitsuse moodustamist.
- (15) Komisjon hindas stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava, võttes arvesse mitte ainult nende olulisust Soome jätkusuutliku eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika seisukohast, vaid ka nende vastavust ELi eeskirjadele ja suunistele, võttes arvesse vajadust tugevdada ELi majanduse üldist juhtimist. Komisjon on seisukohal, et meetmed tuleks täpsustada keskpika perioodi puhul ja et on vaja võtta lisameetmeid riigi rahanduse jätkusuutlikkuse parandamiseks, sealhulgas avaliku sektori tootlikkust suurendamise kaudu. Lisameetmeid on vaja võtta ka töötamismotivatsiooni kasvatamiseks ja tegeliku tööturult lahkumise eest tõstmiseks ning teenustesektori turgude tootlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks.
- (16) Võttes arvesse kõnealust hindamist ja 2. juunil 2010. aastal Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel esitatud nõukogu soovitus, vaatas nõukogu läbi Soome 2011. aasta ajakohastatud stabiilsusprogrammi. Nõukogu seisukoht⁽¹⁾ kajastub eelkõige järgnevalt punktides 1 ja 2 esitatud soovitustes. Võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2011. aasta järeldusi, on nõukogu vaadanud läbi Soome riikliku reformikava,
- SOOVITAB KÄESOLEVAGA Soomes võtta ajavahemikul 2011–2012 järgmisi meetmeid:
1. Jätkata eelarve konsolideerimist, kasutades puudujäägi vähendamiseks kõiki plaaniväliseid tuluseid, võttes samal ajal eelkõige keskpika perioodi kulutuste võrdlusaluse järgimise kaudu lisameetmeid fiskaalseisundi hoidmiseks keskpika perioodi eesmärgist kõrgemal.
 2. Võtta edasisi meetmeid tootlikkuse suurendamiseks ja kulude kokkuhoiu saavutamiseks avalike teenuste pakkumisel, kaasa arvatud struktuurimuutused, et lahendada elanikkonna vanemisest tekkivaid probleeme.
 3. Suunata tööturu meetmed paremini pikaajalisele töötutele ja noortele.
 4. Võtta meetmeid eakate töötajate tööalase konkurentsivõime parandamiseks ja nende osavõtu suurendamiseks elukestvas õppes. Võtta sotsiaalpartneritega konsulteerides ja kooskõlas riiklike tavadega edasisi meetmeid, et julgustada vanemaalisi töötajaid tööturule jääma, kohaldades meetmeid varase tööturult lahkumise vähendamiseks ja tegeliku pensioniea tõstmiseks. Juba olemasolevat pensionihüvitiste eeldatava elueaga sidumise süsteemi arvesse võttes kaaluda seose loomist riikliku pensioniea piirangute ja eeldatava eluea vahel.
 5. Võtta täiendavaid meetmeid teenustesektori suuremaks avamiseks, kujundades ümber reguleeriva raamistiku ja kõrvaldades teenustesektori turgudele tulemisele seatud piirangud, eriti jaesektoris.

Brüssel, 12. juuli 2011

Nõukogu nimel
eesistuja
J. VINCENT-ROSTOWSKI

⁽¹⁾ Nähtud ette määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 3.